

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Mari Ardanza Azkarate

*Durango,
Bizkaia (1927)*

Aurkibidea

Biografia

1927an jaio zen [San Faustoko](#) Zirarmendieta "Ziermendieta" baserrian. Ama Abadiñoko Gaztelukoa zuen eta aita Zirarmendietakoa. Umetan Santa Susanako eskoletan ibili zen eta gerraostean Karmeldarretara joan zen. Beti aritu izan da etxeko beharretan; Durangoko plazara egunero joaten zen bendejearekin eta esnea ere saltzen zuten. 6 seme-alaben ama da. 2007. urtetik Abadiñon bizi izan da.

Zintak

DUR-010

- **Proiektua:** Durangoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazti Igartua, Alberto - Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2010-02-11
- **Iraupena:** 65 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa

Pasarteak

1. Gaztetatik plazara saltzera

- **Erref:** DUR-010/002
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:01:38. **Bukatu:** 00:02:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Egunero joaten zen plazara baserriko gauzak saltzera. Saltzekoak aitak eramaten zituen plazara, karretilaz. Ama joaten zen saltzera, baina ama gaztetan hil zitzaion eta berak jarraitu zuen lan horrekin.

2. Mojen eskolan

- **Erref:** DUR-010/003
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:02:38. **Bukatu:** 00:04:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

<p>Santa Susanako eskolan ibili zen gerra hasi zen arte. Gero karmeldarretan jarraitu zuen. Etxean behi bi zituzten.</p>

3. Etxe ondoko gordelekua

- **Erref:** DUR-010/004
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:04:37. **Bukatu:** 00:06:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerran, etxe ondoan egindako zulo batean gordetzen ziren; sirena entzuten zenean sartzen ziren zuloan. Andra Mari eliza suntsitu zuten bonbardaketan. Euren etxean, obus bat leiho batetik sartu eta beste batetik irten zen.

4. Arropak eta zoruak garbitzen

- **Erref:** DUR-010/006
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:07:28. **Bukatu:** 00:09:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

San Faustoko labaderoa non zegoen azaltzen du. Errekako zubipean ere garbitzen zituzten arropak. Etxeko zoruak xaboi urarekin belauniko garbitzen zituzten.

5. Nesken eta mutilen jolasak

- **Erref:** DUR-010/008
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:11:20. **Bukatu:** 00:14:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Tortolasetan (tabaka) jolasten zuten umetan. Etxean hiltzen zituzten bildotsen hezurrekin egiten zituzten tortolosak. Dendetan ere saltzen zituzten. Mutilek txapekin edo "al inque" jolasten zuten. Sokasaltoka ere jolasten zuten neskek.

6. San Fausto auzoa hazten

- **Erref:** DUR-010/009
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:14:38. **Bukatu:** 00:16:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Neska-mutilek aparte jolasten zuten. Umetan panpinak izan zituen, kartoizkoak. Duela 50-60 urte San Fausto auzoan etxe berri piloa eraiki ziren. Etxe berrietara bertako jendea joan zen bizitzen.

7. Lehen jaunartzea

- **Erref:** DUR-010/012
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:19:19. **Bukatu:** 00:20:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Zuriz jantzita egin zuen lehen jaunartzea. Neskak eta mutilak jaunartzea ere aparte egiten zuten.

8. Plazako erromeria

- **Erref:** DUR-010/013
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:20:55. **Bukatu:** 00:22:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Plazako edo Ezkurdiko erromerietara joaten ziren. Plazan Durangoko bandak jotzen zuen. Senarra izango zena Zornotzako Bernagoitia auzokoa zen.</p>

9. Murtzianoen familia

- **Erref:** DUR-010/017
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:26:51. **Bukatu:** 00:28:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Murtzianoen familia aipatzen du. Murtzianoak bizi ziren etxean, gerraostean San Antonioko mojek eskola jarri zuten.

10. Lutoa, erromeriak eta gonak

- **Erref:** DUR-010/021
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:31:00. **Bukatu:** 00:33:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Arropak tindategira eramaten ziren, edo etxean tindatzen ziren. Mikel Handixen ondoan egon zen Durangoko tindategia. Lutorako arropa asko tindatzen zen. Gurasoagatik lutoa urte bikoia izaten zen; lutoan erromerietara joatea debekatuta zegoen. Emakumeek ez zuten prakarik jantzen. Gona belaunetarainokoa izaten zen, eta bernetako ileak bizar-xaflarekin kentzen ziren.</p>

11. Marik kaleko ohitura batzuk hartuta

- **Erref:** DUR-010/022
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:33:18. **Bukatu:** 00:36:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Apaintzea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Bartolonaren ondoko ile-apaindegira joaten zen gaztetan Mari. Ezkurdiko pasealekua nolako zen kontatzen du. Erromeriak iluntzeko zortzietan bukatzen ziren. Kalearekin kontaktu handia izan du beti Marik.</p>

12. Ardoa ez, baina etxeko txakolina edaten zuen

- **Erref:** DUR-010/023
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:36:38. **Bukatu:** 00:38:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Esnea egunero eramaten zuen kaleko Miota hotelera. Ardoa litroko botilatan erosten zuten. Neskek ez zuten ardorik edaten, baina etxean egindako txakolina bai.

13. Etxeko txakolina nola egiten zuten

- **Erref:** DUR-010/024
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:38:53. **Bukatu:** 00:40:48

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Txakolina nola egiten zuten azaltzen du. Lehengo txakolina oraingoa baino hobea zela dio Marik. Oraingoa gozoagoa dela. Mahastia etxe ondoan zuten. Mahatsa batu, oinekin zapaldu eta barrikatan sartzen zuten. Aitak ilargiaren aldiak kontutan izaten zituen ortuan.

14. Barazkien salmenta ona gerraostean

- **Erref:** DUR-010/027
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:46:20. **Bukatu:** 00:48:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Gurasoak bizi guztia baserrian eman zuten. Etxeko diru kontuak amak eramaten zituen. Gerraostean, barazkien salmentatik ateratzen zuten bizimodua. Matienako Gantxegi errotara joaten ziren. Bazkaltzen eta afaltzen taloak jaten zituzten.</p>

15. Emakumeak ez zuten erretzen ezta tabernatan sartu ere

- **Erref:** DUR-010/028
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:48:25. **Bukatu:** 00:50:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Kupoa eman beharrik ez zuten izan. Errazionamendu garaian dendatan zeuden erosteko gauzak. Aita artabizarrak erretzen gogoratzen du Marik. Emakumeek ez zuten erretzen orduan. Ezkondu aurretik ez ziren lagunekin tabernatan sartzen.

16. Mariren umeak denak etxean jaioak

- **Erref:** DUR-010/029
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:50:52. **Bukatu:** 00:52:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Serrano medikua gogoratzen du. Gaixoa gaizki bazegoen, medikua etxera etortzen zen. Mariren umeak denak etxean jaioak dira, Pepita izeneko emagin durangarraren laguntzarekin.

17. Eskolan, etxean bezala, dena erdaraz

- **Erref:** DUR-010/030
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:52:21. **Bukatu:** 00:54:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eskolan dena erdaraz zen. Etxean ere, gurasoekin erdaraz hitz egiten zuen. Eskulanak ere ikasten zituzten eskolan.

18. San Blasak eta San Juanak

- **Erref:** DUR-010/031
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:54:04. **Bukatu:** 00:56:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Aisia » Jai-giroa » San Blas

Laburpena:

Gaztetan San Blas egunean oinez joaten ziren Abadiñora. Orduko San Blasak eta oraingoak ez dira oso ezberdinak. Erromeriak, postuak edota probak gaurkoen antzerakoak ziren. Santa Agedatan ez zuen ezer egiten, baina San Juanetan sua egin eta San Juan kanta abesten zituzten. San Juan lorea etxeko atean jartzen zen lehortu arte.

19. Bizikleta alokairua

- **Erref:** DUR-010/032
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:56:30. **Bukatu:** 00:59:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

<p>Garizuman bedeinkatutako erramuak soroetan jartzen ziren. Bartolonaren ondoan zegoen garajearen sarritan alokatu zuen bizikleta Marik. Lagunak jolaserako alokatzen zituzten bizikletak.</p>

20. Lehengo prozesioak

- **Erref:** DUR-010/033
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:59:06. **Bukatu:** 01:01:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Marik etxeko ez du etxeko sororik bedeinkatzen ezagutu. Ezkurditik Andra Mari elizara bueltan egiten ziren prozesioak. Pausoak Gurutzeagako Veracruz ermitan gordetzen ziren. Prozesioa eliza barrura sartzen zenean bukatzen zen, mezarik gabe.

21. Zezenak eta "Via Crucis"a

- **Erref:** DUR-010/034
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 01:01:13. **Bukatu:** 01:02:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:

Zezenak urrutitik eta heziaren atzetik ikusten zituen. Emakumeek ez zuten parte hartzen zezenetan. Tabirako gurutze-bidea (Via Crucis) gogoan du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-05-03

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com